

4. Михеев В. И. Моделирование и методы теории измерений в педагогике / В. И. Михеев. – М., 2006. – 200 с.
5. Беспалько В. П. Элементы теории управления процессом обучения. Часть I. (Описание целей и способы их достижения в обучении) (Материалы лекций, прочитанных в Политехническом музее на факультете програм-мированного обучения) / В. П. Беспалько. – М.: Знание. – 1970. – 79 с.
6. Околелов О. П. Процесс обучения в системе дистанционного образования / О. П. Околелов // Открытое образование. Научно-практический журнал по информационным технологиям в образовании [Электронный ресурс]. – 2000. – № 3. – Режим доступа до статті: World Wide Web. URL: http://www.e-joe.ru/sod/00/3_00/st235.html.
7. Гальперин П. Я. Введение в психологию: Учебное пособие для вузов / П. Я. Гальперин. – М., 1999. – 332 с.
8. Durand, T (1997). Strategizing innovation: competence analysis in assessing strategic change. In A. Heene & R. Sanchez (eds) Competence-Based Strategic Management. Chichester: Wiley.
9. Меньяйленко О. С. Автоматизовані педагогічні навчальні системи: Монографія / О. С. Меньяйленко. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 272 с.
10. Теоретические основы и практическая разработка дидактической системы с рейтинговой оценкой конечных результатов / Проказа А. Т., Гладушина Н. А., Горностаева С. Ф., Кравцов А. Н. и др. // Сборник науч. раб. преподавателей физико-математического факультета, посв. 70-летию института. – Луганск, 1993. – С. 10 – 66.

У статті розв'язується задача розробки комплексного критерію сформованості професійної компетентності фахівців (на прикладі вчителів інформатики), який дозволяє формалізувати визначення рівнів сформованості компетенцій та професійної компетентності. Розроблений критерій дозволяє якісно (у вигляді профілю компетентності) та кількісно оцінювати результати підготовки фахівців.

Ключові слова: професійна компетентність, критерій сформованості, вчитель інформатики

В статье решается задача разработки комплексного критерия сформированности профессиональной компетентности специалистов (на примере учителей информатики), который позволяет формализовать определение уровней сформированности компетенций и профессиональной компетентности. Разработанный критерий позволяет качественно (в виде профиля компетентности) и количественно оценить результаты подготовки специалистов.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, критерий сформированности, учитель информатики.

The task of working out a complex criterion of forming professional competence of specialists (by the example of computer science teachers), that allows to formalize determination of the levels of competences formation and professional competence, is accomplished in the article.

The given criterion allows to evaluate qualitative (as a competence profile) and quantitative results of specialists training.

Keywords: professional competence, criterion of formed, teacher of informatics.

УДК 378.14:37.036:373.3
ББК 74.03

Б.І. Нестерович
м. Вінниця, Україна

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЗАГАЛЬНОПЕДАГОГІЧНОЇ ТА ХУДОЖНЬО- МУЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ (ГЕНЕЗА СТАНОВЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ)

Сучасні підходи до професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів зумовлюють урахування її надзвичайного «поліфонізму». Освітньо-виховний потенціал першого вчителя повинен відповідати принципу універсалізму набагато більше, ніж учителя-предметника з будь-якого напрямку фундаментального чи гуманітарного знання, адже саме вчитель початкових класів має стати для дитини першим провідником як у світ науки, так і в світ мистецтва.

Проблема професійної підготовки вчителя до оперування мистецькими засобами у виховному процесі все частіше піднімається у працях вітчизняних дослідників (Б. Брилін, В. Дряпіка, М. Лещенко, Г. Локарева, Н. Миропольська, О. Олексюк, В. Орлов, О. Отич, О. Ростовський, Б. Юсов та ін. Великого значення педагогічна наука традиційно надає фаховій підготовці вчителя початкових класів до освітньо-виховної роботи з молодшими школярами. Готовність майбутніх учителів початкових класів до виховної діяльності у дисертаційних роботах досліджували О. Волошенко, О. Демченко, О. Дубасенюк, І. Казанжи, Л. Кекух, Г. Кіт, А. Крамаренко, С. Литвиненко, Л. Онищук, С. Паршук, Д. Пашенко, Г. Троцько, А. Хоменко, Л. Хомич та ін.).

В останні десятиріччя зросла питома вага досліджень з проблем музично-педагогічної підготовки вчителя початкових класів. Її історичні аспекти вивчали К. Авраменко, Ю. Бекетова, В. Кузьмічова, О. Лавриненко, В. Майборода, С. Мельничук, В. Ставицький, Т. Танько, О. Шумська та ін. Зміст, методи і форми музично-естетичної діяльності вчителя школи І-го ступеня досліджували В. Андрющенко, В. Березан, О. Біла, М. Білецька, Л. Кожевнікова, С. Лавриненко, В. Мірошніченко, В. Мішедченко, С. Олійник, Н. Савченко, З. Сирота, Ж. Сироткіна, В. Федорчук, О. Шевнюк та ін.

Проте доволі маловивченою залишається проблема теоретико-методологічного та організаційно-методичного забезпечення професійної підготовки вчителя початкових класів до компетентного оперування музичним матеріалом у позакласній виховній роботі.

Метою статті є дослідження генези становлення проблеми взаємозв'язку загальнопедагогічної та художньо-музичної підготовки майбутнього вчителя початкових класів в історії розвитку вітчизняної педагогічної освіти.

Аналіз сучасних наукових підходів до професійної освіти педагога засвідчує, що фахова підготовка вчителя початкових класів зобов'язана системно використовувати мистецькі чинники. Художнє пізнання світу, активно впливаючи на потребово-мотиваційну сферу особистості педагога, визначає повноцінний розвиток його загальної культури. Завдяки грамотному емоційно-художньому супроводу входження в професію, фахові координати молодих учителів набувають завершеності, цілісності, а також наповнюються особистісним смислом ставлення до професії. Дослідники неодноразово зауважують, що музично-педагогічна діяльність передбачає «два фахи в одному» (Г. Падалка). Адже художня освіта вчителя не може бути успішною, якщо вона ізольована від інших блоків фахової підготовки. О. Рудницька справедливо вказувала, що вивчення мистецтва (особливо з метою поглиблення професійної підготовки фахівців) обов'язково потребує використання комплексу суміжних філософських, естетичних, культурологічних, педагогічних та інших гуманітарних знань, необхідних для формування комплексних фахових уявлень про функціонування мистецтва у загальній культурі суспільства [8, с.120]. Зневажання цього, ізольований підхід до різних аспектів фахової підготовки (як замкнених освітніх галузей) неминуче призводить до обмеженості як художнього, так і загальнопрофесійного мислення вчителя, обумовлює низьку його компетентність у розумінні виховних можливостей музичного мистецтва.

У системі загальнопедагогічної підготовки вчителя початкових класів музично-естетична підготовка завжди посідала вагоме місце. Ще в 20-ті роки ХХ-го століття у вітчизняній освітній практиці намітилась чітка лінія естетизації фахової підготовки педагогів. Навчальні плани більшості гуманітарних факультетів інститутів народної освіти (ІНО) України включали ряд дисциплін художнього циклу. Зокрема, навчальні плани робітфаків обов'язково включали ті чи інші дисципліни музично-педагогічного спрямування. Так, музична освіта майбутніх учителів (за навчальними планами різних закладів педагогічної освіти України) передбачала вивчення музики та співів, музично-вокального мистецтва [7, с.87], тонічного мистецтва [6, с.68], учіння про естетичне виховання [5, с.48],

мистецтва в дитячому житті [9, с.48]; передбачала хоровий і церковний спів, гру в оркестрі [12, с.12] тощо.

Згідно з розпорядженням Наркомосу України «Про форми перевірки успіхів студентів» (1927) випускники ІНО готували реферати на педагогічну тематику, що мали характер методичного дослідження або педагогічного проекту, підготовленого на матеріалах педагогічної практики. Для фахівців музичного профілю таким проектом мав бути дитячий музичний колектив (хор, оркестр, ансамбль) під керівництвом майбутнього педагога [4, с.12].

Подальший розвиток системи мистецької підготовки вчителів переконливо доводив правильність обраного шляху. Так, у 1930 р. на семінарі-конференції викладачів музичних дисциплін ІНО були узагальнені досягнення і недоліки в галузі музично-естетичної підготовки майбутніх учителів, розроблені вимоги до змісту та обсягу програмного матеріалу з музики і співів на факультетах соціального виховання ІНО. Музичне мистецтво, підкреслювалось у вироблених вимогах, повинно бути обов'язковою дисципліною навчальних планів робітфаків, заочних відділів, курсів підготовки та перекваліфікації вчителів [7, с.91-92].

Утім художньо-естетичній підготовці вчителя приділялась не менша увага й під час вивчення курсу педагогіки. Програма з педагогіки 20-х років тлумачила художнє виховання як важливий засіб емоційного життя дитини. В програмі визначалася роль і завдання вчителя у розвитку художнього сприйняття і творчості дітей, а також обсяг знань з естетичного виховання, необхідних учителеві-вихователеві нової школи.

Зміст, завдання і методика естетичного виховання учнів у програмі з педагогіки 30-х років були структуровано відображені у декількох розділах: художнє виховання у школі і його значення; гурткова робота в школі як виховний метод; організація і методика позакласної роботи з дітьми. Так, спочатку студенти одержували знання про зміст, форми і методи художнього виховання дітей різного віку, про методику художнього сприйняття і стимулювання дитячої художньої творчості. За логікою другого розділу, вивчались роль і місце гурткової роботи з естетичного виховання, типи, комплектація, планування роботи художніх гуртків, особливості підготовки вчителя до проведення занять. Музично-естетична підготовка вчителя передбачалась також при вивченні теми «Масова робота з дітьми», де акцентувалась увага на ролі ігор, пісень, музики, розваг, витівництва, карнавалів, шкільних вечорів [7, с.94]. Отже, чільне місце відводилось реалізації взаємозв'язку загальнопедагогічної та художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя.

Подальший розвиток системи музично-педагогічної підготовки педагогічних кадрів відбувся у 50-ті роки ХХ століття. Навчальними планами педагогічних інститутів (1955-1956) передбачалась підготовка студентів до керівництва естетичним вихованням школярів. Наприклад, Ніжинський педагогічний інститут ініціював введення до навчальних планів спеціального предмета «Художнє виховання», який повинен був забезпечити підготовку студентів з таких факультативних естетичних курсів: співи (сольні і хорові), музика (баян, домра, фортепіано), художнє читання, драматичне мистецтво, хореографічне мистецтво, живопис, художнє рукоділля, художня гімнастика, шахи і деяких інших. У педагогічних вузах пропонувалось створити кафедри художнього виховання, що мали б забезпечити теоретичну і практичну підготовку студентів усіх факультетів за одним із названих факультативних курсів [10, с.141].

Цікавий досвід поєднання загальнопедагогічної і музичної підготовки вчителя початкових класів накопичено історією становлення і розвитку педагогічних училищ в Україні. Зокрема, Ю. Бекетова, досліджуючи історичні аспекти розгортання системи музично-педагогічної підготовки учнів педагогічних училищ України (1945-1985 рр.), встановила той факт, що перші післявоєнні програми для шкільних відділень були спрямовані на створення єдиної системи викладання музики на базі педагогічних училищ.

Згідно з програмами, вивчення музичних дисциплін майбутніми вчителями початкових класів складалось із теоретичного (музична грамота і сольфеджіо, музична література), методичного (методика музичного викладання, методика співів і методика музичного виховання в дитячому садку) та практичного (хоровий спів, гра на музичному інструменті) аспектів. Для зазначеного етапу також характерно започаткування нових видів музичної діяльності (робота над художніми образами), вивчення музичної грамоти й сольфеджіо, окреслення обов'язкових музично-теоретичних знань і навичок учнів педагогічних училищ, чітке визначення мети викладання кожної дисципліни [2, с.10].

Окрім того, досвід діяльності педагогічних училищ України зазначеного періоду презентує чималий перелік педагогічно цінних форм і методів музично спрямованої групової роботи майбутніх учителів початкових класів щодо розвитку музичного слуху (спів по нотах, запис мелодії (диктанти), диригування, робота з ансамблем дитячих музичних інструментів тощо). Знаменно, що у цей період була започаткована комплексна програма взаємозв'язку музичних дисциплін, у якій були зазначені функції музичних дисциплін; окреслені зв'язки між спеціальними дисциплінами і курсом теорії та методики музичного виховання; презентовані зв'язки між групами предметів (наприклад, хор – сольфеджіо – елементи теорії музики тощо). Системно збагачувався і зміст позакласних музичних занять – хорових гуртків, гуртків сольного співу, малих вокальних ансамблів (дуетів, тріо, подвоєних дуетів і тріо), скрипкових унісонів й ансамблів, тематичних концертів і лекцій [там же, с.13].

Підготовка вчителів початкових класів з вищою педагогічною освітою звернулась до цієї проблеми дещо пізніше. Відповідно до Постанови Ради Міністрів СРСР «Про заходи підвищення якості підготовки вчителя для загальноосвітніх шкіл» (1956 р.) та Наказу Міністерства вищих навчальних закладів СРСР «Про затвердження переліку факультетів та спеціальностей широкого профілю педагогічних інститутів країни» (1956 р.), розпочалась підготовка вчителів початкових класів із вищою освітою на спеціальних факультетах (ФПВПК). Згідно з періодизацією, розробленою К. Авраменко [1, с.15], саме з цього моменту розпочинає відлік державно унормований розвиток загальнопедагогічної та методичної підготовки вчителів початкових класів, етапами якого можна вважати такі періоди: 1956-1964 рр. (становлення системи підготовки вчителя початкових класів у вищій педагогічній школі, розроблення основ фахової підготовки та уніфікація її змісту й форм); 1965-1984 рр. (розвиток та удосконалення навчальних планів і програм ВНЗ з метою врівноваження всіх складових підготовки майбутніх учителів I-IV класів, досягнення єдності теорії та практики у викладанні фахових дисциплін); 1985-1991 рр. (пошуки оптимальної моделі фахової підготовки педагогічних кадрів для початкової школи, зміцнення зв'язку між викладанням фахових дисциплін у ВНЗ та шкільними навчально-освітніми програмами); з 1991 р. – етап розвитку професійної підготовки вчителя початкових класів в умовах ступеневої системи вищої педагогічної освіти незалежної України.

Конструктивним кроком на шляху поглиблення фахової підготовки вчителя до виховання молодших школярів стало відкриття в 1972–1974 рр. відділень широкого профілю з таким поєднанням: учитель початкової школи і старший піонервожатий; викладач образотворчого мистецтва і креслення; учитель музики і музичний керівник дитячого садка. Це надавало додаткові можливості для забезпечення потреб школи і дошкільних закладів у спеціалістах художньо-естетичного профілю, оскільки вищі педагогічні навчальні заклади не випускали їх у потрібній кількості [11, с.66].

З 1998 року професійна підготовка музично-педагогічних кадрів здійснюється за спеціальностями і спеціалізаціями, перелік яких (відповідно до Наказу Міністерства освіти України від 15 квітня 1998 року) формувався з урахуванням освітніх рівнів і видів педагогічної діяльності. Будучи віддзеркаленням реалій сучасної педагогічної освіти, цей перелік включав наступні напрями підготовки, наприклад:

Напрямок підготовки	Спеціальність, спеціалізація	Кваліфікація
0101. Педагогічна освіта	7010102 Початкове навчання Спеціалізація: музика	Учитель початкових класів. Учитель музики в початкових класах.
0101. Педагогічна освіта	7010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Музика	Учитель музики, етики та естетики.
0101. Педагогічна освіта	7010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Музика. Спеціалізація: методика виховної роботи.	Методист виховної роботи.

Знаменно, що до недавнього часу на факультетах підготовки вчителів початкових класів (як і в педагогічних училищах і коледжах) кожний студент (незалежно від спеціалізації) оволодівав елементарними навичками гри на музичному (акомпануючому) інструменті, що дозволяло йому компетентно організовувати музично-виховну роботу (особливо в позаурочний час). У 90-х роках минулого століття музична підготовка вчителя початкових класів піддалась, з нашого погляду, невиправданій редукції. Індивідуальні заняття з основного музичного інструменту у більшості закладів педагогічної освіти були поступово згорнуті (залишені лише для студентів відповідної спеціалізації). Водночас, як засвідчує наш багаторічний досвід роботи в освітніх закладах різного типу (загальноосвітній школі, педагогічному училищі, педагогічному університеті), вчитель початкових класів зі сформованими художньо-педагогічними навичками завжди був і є умілим організатором музично-виховної роботи зі своїми вихованцями, який адекватно, без страху й упередження, ввілітає мистецтво у власну педагогічну палітру.

Неоціненний інформативно-проектувальний внесок у вивчення інтегративних зв'язків у системі фахової підготовки вчителя початкових класів по праву належить стандартизації вищої освіти. Аналізуючи Галузевий стандарт вищої освіти, зокрема освітньо-професійну програму підготовки бакалавра за спеціальністю 6.010100 – Початкове навчання (розробники: В. Бондар, І. Шапошнікова, А. Каніщенко та ін.), звертаємо особливу увагу на унормовані вимоги до змісту, обсягу та рівня освітньої та професійної підготовки вчителя початкових класів.

Знаменно, що в системі змістових модулів, які визначають необхідні фахові уміння вчителя початкових класів (професійна та практична підготовка), пильна увага приділена музичному вихованню як засобу всебічного гармонійного розвитку школярів. Тут унормовано необхідність формування у вчителя початкових класів специфічних навичок, а саме: спираючись на опанування основних елементів музичної мови як засобу вираження й осмислення художньо-образної інформації, практичне засвоєння основних музичних понять у процесі сприймання та виконання музичних творів, навчити учнів усвідомлено сприймати фольклор як невід'ємну складову частину національної музичної культури, знати творчість найвідоміших вітчизняних і зарубіжних композиторів, викликати інтерес до різноманітних форм виконавської діяльності (хоровий, ансамблевий і сольний спів, рухи під музику, пластичне інтонування, гра на елементарних музичних інструментах) [3, с.95]. Водночас ОПП наголошує на необхідності зв'язку художньо-педагогічних і загальнопедагогічних умінь учителя початкових класів, передбачаючи його уміння організовувати виховні справи (ВС) та колективні творчі справи (КТС) з метою максимального впливу на розум, емоції, духовність і естетизм дітей [там же, с.98]. Такий вплив, з нашого погляду, без опори на мистецькі засоби є нездійсненим.

З огляду на вищесказане, підкреслимо величезну роль художньо-естетичної підготовки вчителя початкових класів, яку не варто звужувати до формування вузькоспеціальних

навичок (співати, диригувати, грати на музичному інструменті) тощо. Педагог у початковій школі повинен бути своєрідним «транслятором» художньої культури (як національної, так і світової). Тому родовою функцією вчителя є просвітництво, поза яким неможливо сформувати у дітей цілісні уявлення про світ музичних образів і суттєво вплинути на художні смаки школярів.

У **висновку** зазначимо, що сучасна система фахової підготовки майбутнього вчителя початкових класів, спираючись на позитивні вітчизняні освітні традиції, повинна системно формувати у нього різнобічні уміння – художньо-аксіологічні, загальнопедагогічні й виконавські. Тобто художня підготовка такого вчителя повинна обов'язково корелюватися з загальнопедагогічною. Виконавських умінь, на жаль, замало для оптимального впливу на емоційно-вольову сферу школярів. З нашого погляду, комплекс педагогічних умінь, яким повинен опанувати майбутній учитель початкових класів, має своєю основою художньо-ціннісне підґрунтя, яке збагачує як когнітивно-знанняву, так і операційно-технологічну вправність педагога.

Художньо-аксіологічні уміння вчителя початкових класів покликані забезпечити грамотний художньо-педагогічний аналіз музичних творів, адекватне «розкодування» художнього образу й оптимальне формулювання виховної програми його використання в освітньому процесі. Педагог має попередньо глибоко осягнути ціннісно-філософську суть музичного образу для того, щоб якнайточніше визначити його виховний потенціал.

Загальнопедагогічні уміння вчителя початкових класів забезпечують необхідну виразність подачі художнього матеріалу і трансляції власного ставлення до музичного образу. Саме ці уміння дозволяють педагогу ретельно створити ситуацію художньо-естетичного спілкування, найважливішою ознакою якої є емоційне зараження. Значної ваги тут набувають суттєві та перцептивні уміння вчителя музики, без яких ефект емоційного зараження не відбувається і не контролюється. Саме загальнопедагогічні уміння дозволяють учителю передати дітям «живе відчуття» художнього матеріалу, тобто сформувати в учнів навички інтуїтивного «звукоспоглядання» – здатність думати і відчувати звуками.

Виконавські уміння (в елементарних вимірах) є незамінною ланкою в системі готовності вчителя початкових класів до виховної роботи. Виконавські уміння вчителя безпосередньо забезпечуються художньо-аксіологічними і загальнопедагогічними уміннями, адже формулювання «ціннісно-виховної програми», підбір і активізація засобів особистісної виразності владно організовують виконавське мислення педагога. На нашу думку, ретельна робота над художнім образом (емоційно-психологічна і педагогічна) має передувати виконанню музичного твору. Тренаж виконавських умінь учителя музики потрібно тісно пов'язувати з загальнопедагогічною підготовкою до виховної роботи з дітьми.

Таким чином, художня підготовка вчителя музики має обов'язково співвідноситись із загальнопедагогічною. Гнучке художнє мислення, яскраве слово, влучний жест, уміння організувати слухацьку аудиторію, виконавська майстерність – усе разом допоможе педагогу адекватно вплинути на емоційно-вольову сферу вихованців з метою корекції свідомості у бік гуманістичних орієнтирів.

Література:

1. Авраменко К. Б. Методична підготовка вчителів початкових класів у педагогічних навчальних закладах України (1956–1996 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / К. Б. Авраменко. – К., 2002. – 20 с.
2. Бекетова Ю. В. Теорія і практика музично-педагогічної підготовки учнів педагогічних училищ України (1945–1985 рр.) : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Ю. В. Бекетова. – Х., 2005. – 20 с.

3. Галуzeвий стандарт вищої освіти : освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спец. 6.010100 «Початкове навчання» / розроб. В. І. Бондар, І. М. Шапошнікова, А. П. Каніщенко та ін. ; за заг. ред. В. І. Бондаря. – К., 2006. – 140 с.
4. Кузьмічова В. А. Музична освіта студентів педагогічних навчальних закладів України (1917-1933 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / В. А. Кузьмічова ; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Х., 2000. – 20 с.
5. Лавриненко О. А. Педагогічна майстерність як складова практичної професійної підготовки вчителя в 1917–1927 рр. / О. А. Лавриненко // Наукові записки психолого-педагогічного факультету : зб. наук. пр. – Полтавський держ. пед. університет ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – С. 47–52.
6. Майборода В. К. Національні школи України : історія, розвиток, уроки / В. К. Майборода, С.В. Майборода // Рідна шк. – 1993. – № 7. – С. 65-67.
7. Мельничук С. Г. Теорія і практика формування естетичної культури майбутніх учителів : історико-педагогічний аспект : 1860-1990 рр. : монографія / С. Г. Мельничук. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2006. – 248 с.
8. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька / О. П. Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2005. – 360 с.
9. Ставицький В. А. Підготовка вчителів початкової школи (початкових класів в Українській РСР 1917–1941) / В. А. Ставицький. – Умань, 1970. – 243 с.
10. Танько Т. П. Музична підготовка майбутніх педагогічних кадрів у педвузах України (40- 50-ті рр. XX ст.) / Т. П. Танько // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2000. – № 6. – С. 139-142.
11. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів : для викладачів і студ. пед. навч. закладів / Л. О. Хомич ; АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти України. – К. : Магістр-S, 1998. – 200 с.
12. Шумська О. О. Естетична підготовка майбутніх учителів у Харківському університеті (друга половина XIX – початок XX ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / О. О. Шумська ; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2007. – 22 с.

У статті досліджено генезу становлення проблеми взаємозв'язку загальнопедагогічної та художньо-музичної підготовки майбутнього вчителя початкових класів в історії розвитку вітчизняної педагогічної освіти.

Ключові слова: вчитель початкових класів, загальнопедагогічна підготовка, художньо-музична підготовка.

В статье исследован генезис становления проблемы взаимосвязи общепедагогической и художественно-музыкальной подготовки будущего учителя начальных классов в истории развития отечественного педагогического образования.

Ключевые слова: учитель начальных классов, общепедагогическая подготовка, художественно-музыкальная подготовка.

In the article the genesis of formation of a problem of interrelation of general pedagogical and art-musical training of the future primary school teachers in the history of the domestic pedagogical education development is investigated.

Key words: primary school teacher, general pedagogical training, art-musical training.